

โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา Khok Nong Na Model : Homeschooling for Elementary Education

พระปลัดสรวิชัย อภิปัญญา, (ดวงชัย)¹

Phrapalat Sorawit Aphiphanyo (Duangchai)

Receive October 4, 2024 ; Retrieved March 23, 2025 ; Accepted March 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล 2) เพื่อสร้างชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Home School 3) เพื่อเสนอชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Home School เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ 1.ครอบครัวบ้านเรียน จำนวน 2 แห่ง 2. เครือข่ายโคก หนอง นา โมเดล จำนวน 3 แห่ง 3. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูป/คน 4. นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 46 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แผนจัดการเรียนการสอน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการณ์จัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน ส่วนใหญ่จัดการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญา ชุมชนและทุนทางสังคม สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.เครือข่ายที่สนับสนุน 2. หลักสูตรการศึกษา 3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 4. กระบวนการจัดการศึกษา สำหรับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.สาระสำคัญ 2.ตัวชี้วัด 3.สาระการเรียนรู้ 4. สาระการเรียนรู้บูรณาการ 5. จุดประสงค์ฐานสมรรถนะ 6. กิจกรรมการเรียนการสอน 7. สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8. การวัดผลและประเมินผล มีชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 9 ชุด คือ 1) ปลุกผักกินเอง 2) ปลุกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมล็ด 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) ปลุกมะนาวในท่อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล 7) คนรักแม่โพสพ 8) คันทาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา และจากการทดลองใช้ชุดนวัตกรรมการ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แสดงถึงประสิทธิภาพและความเหมาะสมของชุดนวัตกรรมการ

คำสำคัญ: โคกหนองนาโมเดล, การจัดการเรียนรู้, แบบบ้านเรียน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: Soravit.dua@mcu.ac.th

Abstract

This research Article aimed to 1) study the conditions and approaches for managing homeschooling at the elementary level using the "Khok Nong Na Model," 2) develop an innovative learning management package for homeschooling, and 3) present the innovative learning management package. This study employed a mixed-methods approach. The target groups included: 1) two homeschooling families, 2) three networks implementing the "Khok Nong Na Model," 3) 15 experts with knowledge and experience in education, and 4) 46 elementary students selected through purposive sampling. The research instruments included interviews, learning management plans, and questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. Research Findings The results indicated that most homeschooling arrangements were based on the readiness of families, local wisdom, and social capital. The approach to learning management involved four key components: 1) support networks, 2) an educational curriculum, 3) learning resources, and 4) educational processes. The innovative learning management package consisted of eight components: 1) essential content, 2) standards and indicators, 3) learning content, 4) integrated learning content, 5) competency-based objectives, 6) teaching and learning activities, 7) media and learning resources, and 8) assessment and evaluation. The learning package comprised nine innovative components: 1) "Grow Your Vegetables," 2) "Sky Garden Planting," 3) "One Hole One Menu," 4) "Compost Making," 5) "Growing Lemons in Cement Pipes," 6) "This House Bears Fruit," 7) "Rice Conservationist," 8) "Golden Ridge," and 9) "Khok Nong Na." After applying this package, students reported a high level of satisfaction, indicating the effectiveness and suitability of the learning innovation.

Keywords: Khok Nong Na Model, Homeschooling, Learning Management

บทนำ

การศึกษาแบบโฮมสคูล (Homeschool) เป็นการเรียนหนังสืออยู่ที่บ้าน โดยส่วนใหญ่จะมีพ่อแม่เป็นคนออกแบบจัดการเรียนการสอน โดยเน้นที่ความสนใจของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบโฮมสคูล (Homeschool) ในประเทศไทย ตามที่ Office of the Basic Education Commission. (1999). ได้เปิดโอกาสให้สถาบันครอบครัวสามารถจัดการศึกษาเองได้ เรียกว่า "การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือโฮมสคูล (Home School)" ตามมาตรา 12 ที่ระบุไว้ว่า "...นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน

ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ขณะที่ Ministry of Education. (2008). ว่าด้วย “สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ.2547” ได้กำหนดให้ครอบครัวที่ประสงค์จะจัดการศึกษาในรูปแบบนี้ สามารถยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ครอบครัวนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ โดยมีข้อตกลงร่วมกันกับทางโรงเรียน ในด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร การเรียนการสอน เป็นบทบาทของครอบครัว ส่วนการวัดประเมินผลเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว โดยทางโรงเรียนจะออกใบรับรองให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งอนุญาตให้ใช้สถานที่ ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนใช้สถานที่ในการพบปะสังสรรค์ มีกิจกรรมสังคมร่วมกับคณะครูและนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งการจัดการศึกษาแบบนี้ครอบครัวและโรงเรียนได้มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้ระดับระดับประถมศึกษา โรงเรียนหรือสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง และพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ตามที่โรงเรียนกำหนด เพื่อตรวจสอบความสนใจและความถนัดของตนเอง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้เรียนจะได้เลือกเรียนวิชาที่ตนเองถนัดและสนใจเป็นพิเศษ เพิ่มเติมจากเนื้อหาที่โรงเรียนกำหนดให้เพื่อเติมเต็มศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเหตุ รู้จักผล สามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ตามหลักและกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ และมีทักษะความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนระดับประถมศึกษา คือ เด็กอายุ 3-4 ปี พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนปฐมวัย ถือว่าเป็นส่วนเริ่มต้นที่สำคัญเพราะการวางรากฐานที่มั่นคงย่อมจะส่งผลให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในวันข้างหน้า การปรับปรุงและเพิ่มเติมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเน้นจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามตัวชี้วัดและเนื้อหาที่กำหนด มีการปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละระดับ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 มีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้และคุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมถึงเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต มีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยแบ่งระบบการศึกษาออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย โดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้สถาบันครอบครัวสามารถจัดการศึกษาเองได้ เรียกว่า "การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือโฮมสคูล (Home School)" เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียน ที่เน้นความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัติ

นอกตำราเรียน โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่าน “โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา เพื่อถอดบทเรียนและสร้างเป็นชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน (Home School) ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ จึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้
3. เพื่อเสนอชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยโคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Home School และแนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ และการสร้างชุดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการแนวคิดโคก หนอง นา โมเดล และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างเป็นบ้านเรียนที่มีการจดทะเบียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง และ เครือข่ายการเรียนรู้โคก หนอง นา โมเดล จำนวน 3 แห่ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว และบูรณาการแนวคิด โคก หนอง นา โมเดล หรือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 รูป/คน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในโรงเรียนบ้านหอย ตำบลหัวช้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและครู 6 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 46 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนบ้านหอย ตำบลหัวช้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ทดลองใช้ชุดนวัตกรรมการโคก หนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2565 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี

การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของการวิจัย โดยละเอียด ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางเลือก (Alternative Education)

Office of the National Education Commission, (1999) ได้เปิดโอกาสให้ทางเลือกสำหรับ ครอบครัวที่ไม่ต้องการส่งลูกเข้าเรียนในระบบโรงเรียน แต่ต้องการจัดการศึกษาให้กับลูก เรียกว่า "การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือโฮมสคูล (Home School)" ตามมาตรา 12 ที่ระบุไว้ว่า สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง" พ.ศ. 2547 กำหนดให้ครอบครัวซึ่งประสงค์จะจัดการศึกษายื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ครอบครัวมีภูมิลำเนา ต้องระบุชื่อ-ชื่อสกุล สำเนาทะเบียนบ้านของครอบครัวและผู้เรียน ที่ตั้ง และแผนผังสถานที่ซึ่งใช้จัดการศึกษา หลักฐานวุฒิการศึกษาของผู้จัดการศึกษาต้องไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้ว แต่ผู้จัดการศึกษาผ่านการประเมินว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ระดับและประเภทการจัดการศึกษา รวมทั้งแผนการจัดการศึกษาที่ครอบครัวและสำนักงานร่วมกันกำหนดตามความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ครอบครัวจะต้องดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำรายงานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดการเรียนการสอน และสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามที่สำนักงานกำหนดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ให้สำนักงานจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง กรณีที่ผู้เรียนผ่านการวัดและประเมิน ผลก็จะออกหนังสือรับรองหรือหลักฐานการจบการศึกษาแก่ผู้เรียน แต่กรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านก็ให้ครอบครัวจัดให้มีการเรียนซ่อมเสริมและให้มีการวัดผลใหม่ภายในระยะเวลาที่กำหนด

สรุปความได้ว่า การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) เป็นการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาตามแนวกระแสหลักในระบบทั่วไป การศึกษาทางเลือกจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย การศึกษาทางเลือกจึงมีหลายรูปแบบแต่ทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา และจิตใจ

แนวคิดการจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home schooling)

National Education Act, (1999) ให้ความหมายของการศึกษาโดย ครอบครัว คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบครัวจัดขึ้นตามสิทธิคุ้มครองของกฎหมายโดยมีรูปแบบ การจัดการศึกษาแบบใดแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างมีการเทียบโอนผลการศึกษาได้ สอดคล้องกับ Chalermchai, Y. & Chalermchai. U. (2000). ที่ให้ความหมายการจัด

การศึกษาโดยครอบครัวว่า เป็นการศึกษาที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง แทนการส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน อาจเป็นการจัดการศึกษาเองทั้งหมด หรือโดยข้อตกลงร่วมกันระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน พ่อแม่อาจเป็นผู้สอนเองหรืออำนวยความสะดวกให้ เกิดการเรียนรู้การสอนขึ้นและ (Nakornthap, P. 2000) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาโดยครอบครัวว่า “เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้ถูกวางแผนขึ้นอย่างตั้งใจสำหรับเด็ก ที่เป็นสมาชิกของครอบครัว โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบ้านหรือสภาพการณ์แบบครอบครัว ที่มี ผู้ปกครองทำหน้าที่ครูหรือผู้กำกับดูแลกิจกรรมเหล่านั้นซึ่ง Dumrongrit, Y. (2008) ได้สรุปถึงนิยามความหมายของการจัดการศึกษาโดยครอบครัวว่า เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจัดขึ้นตามสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นการจัดการศึกษาที่ได้วางแผนอย่างมี จุดมุ่งหมายให้แก่เด็กที่เป็นสมาชิกของครอบครัวโดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบ้าน ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นผู้สอนด้วยตนเองหรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Ministry of Education. (1999)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครอง โดยอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ 2542 ซึ่งครอบครัวจะเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรือผู้อำนวยความสะดวก อย่างเป็นระบบ ตรงตามศักยภาพความถนัดของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ที่ครอบครัวจัดให้ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และความต้องการ โดยได้รับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย โดยมีการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ออกแบบการเรียนรู้ที่ตรงกับความสามารถ ความสนใจ ข้อจำกัดต่าง ๆ ของลูก เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สำหรับการวิจัยครั้งนี้หมายถึงการจัดการศึกษาที่บูรณาการแนวคิดโคกหนองนาโมเดลและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับ โคก หนอง นา โมเดล

โคก หนอง นา โมเดล เป็นการทำเกษตรที่เน้นการพึ่งพาตนเอง เป็นการสร้างและพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมของตนให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งผลิตอาหารและเตรียมพร้อมที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก ไม่ว่าจะเป็นภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ถึงแม้จะไม่มีรายได้จากการจำหน่าย ผลผลิต แต่เกษตรกรก็ยังมีอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภค หรือจะเป็นภาวะความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกษตรกรก็ยังคงมีแหล่งน้ำในพื้นที่ของตนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ป่าไม้มีอยู่ยังช่วย สร้างความอุดมสมบูรณ์กลับคืนให้แก่ธรรมชาติ เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ชนิดต่าง ๆ สร้างความสมดุลให้แก่ธรรมชาติและมนุษย์ ให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างเกื้อกูล ซึ่งสำหรับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ยังไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่จะจัดการจัดการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของครอบครัวที่จัดการศึกษา ซึ่งแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนโดยใช้แนวคิดโคกหนองนาเป็นฐานและกระบวนการเรียนรู้นั้น ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1. เครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษา 2. หลักสูตรการศึกษา 3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้หรือทรัพยากรการศึกษา 4. การดำเนินการหรือกระบวนการจัดการศึกษา และการจัดทำหลักสูตรควรคำนึงถึงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ผลจากการศึกษาทบทวน

เอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา” ทำให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 9 แผนจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ 1) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง 2) การปลูกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมนู 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันทาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการยกย่องและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับ โคก หนอง นา โมเดล หมายถึง รูปแบบการทำเกษตรแบบพอเพียงเน้นการพึ่งพาตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถผลิตอาหารเพียงพอต่อการบริโภค แม้ในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจหรือความแห้งแล้ง โดยการใช้แหล่งน้ำภายในพื้นที่และการสร้างความสมดุลในธรรมชาติตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นครอบครัวบ้านเรียนที่มีการจดทะเบียนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง และ เครือข่ายโคก หนอง นา โมเดล จำนวน 2 แห่ง รวมเป็น 4 แห่ง และ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับโคก หนอง นา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกและสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประมวล และสรุปเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ “โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกและสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ประมวลและสรุปเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลชุดนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ “โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา” กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 5 คน (IOC) ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล ได้แก่ ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ และ แบบสอบถามความเหมาะสมของชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประมวล สรุปเนื้อหาและและสถิติเชิงบรรยายพรรณนา

ขั้นตอนที่ 4 การนำชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน จำนวน 46 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประมวล และสรุปเนื้อหาและสถิติเชิงบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของครอบครัว โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ อย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. เครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษา 2. หลักสูตรการศึกษา 3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 4. กระบวนการจัดการศึกษา

2. ชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1.สาระสำคัญ 2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด 3. สาระการเรียนรู้ 4. สาระการเรียนรู้บูรณาการ 5. จุดประสงค์ฐานสมรรถนะ 6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน 7. สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8. การวัดผลและประเมินผล มีผลการคำนวณได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้มีความเหมาะสมทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง 2) การปลูกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมนู 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในพ้อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผลผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันทาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา

3. นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.45$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.38$) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.92$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ($\bar{x} = 3.83$) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมการจัดการจัดการการเรียนรู้ “โคก หนอง นา โมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ระดับความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.83	.345	มาก
2. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.38	.259	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	3.92	.411	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.45	.241	มาก
รวม	4.14	.311	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ “โคก หนอง นา โมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับ ความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ “โคก หนอง นา โมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.45$) ซึ่งมียค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.38$) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.92$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และซึ่งมียค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ($\bar{x} = 3.83$)

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผล

จากการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Home School ระดับประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล ต้องอาศัยความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของครอบครัว และอย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. เครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษา 2. หลักสูตรการศึกษา 3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 4. กระบวนการจัดการศึกษา สำหรับแผนจัดการเรียน ต้องต้องมี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1. สารสำคัญ 2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด 3. สารการเรียนรู้ 4. สารการเรียนรู้ บูรณาการ 5. จุดประสงค์ฐานสมรรถนะ 6. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน 7. สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8. การวัดผลและประเมินผล ขณะเดียวกันจากวิจัยยังพบว่า ชุดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบด้วย ชุดกิจกรรม 1) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง 2) การปลูกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมนู 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในพ่อกีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันนาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกแผนการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ยังไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่จะจัดการจัดการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญาชุมชนและทุนทางสังคมของครอบครัวที่จัดการศึกษาซึ่ง Kanthiphan, S. et al. (2022). ได้สรุป การศึกษาทางเลือก ดังนี้ “การจัดการศึกษาทางเลือกในสังคมไทย มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งจากการจำแนกการศึกษาทางเลือกออกเป็น 7 ฐานการเรียนรู้ ได้ 7 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัว กลุ่ม และเครือข่ายครอบครัว เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจัดขึ้นสำหรับเด็กที่เป็นสมาชิกในครอบครัว มีทั้งแบบที่นำเด็กออกจากโรงเรียนมาจัดการศึกษาเอง หรือมีข้อตกลงร่วมกับครอบครัวอื่น ๆ
2. การศึกษาทางเลือกที่อิงกับระบบรัฐ เป็นการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยปรัชญาและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียนเน้นความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัตินอกตำราเรียน

3. การศึกษาทางเลือกสายครูภูมิปัญญา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยมีพ่อครูแม่ครู ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยอาจเป็นทั้งผู้จัด และผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ ความรู้ที่ครูภูมิปัญญาถ่ายทอดมีเนื้อหาที่หลากหลาย

4. การศึกษาทางเลือกสายศาสนธรรม เป็นการจัดการเรียนรู้โดยนักบวชในศาสนา หรือผู้ปฏิบัติธรรม ให้แก่นักบวชหรือฆราวาสในสำนัก-นิกายนั้น ๆ ได้ว่า

5. การศึกษาทางเลือกที่เป็นสถาบันนอกระบบรัฐ เป็นการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มการศึกษาที่จัดตั้งเป็นสถาบัน 6. การศึกษาทางเลือกกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นการเรียนรู้มีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลายตามบริบทของชุมชน

7. การศึกษาทางเลือกผ่านสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยครอบครัว ระดับประถมศึกษา โดยใช้โครงการ โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ๆ เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่อิงกับระบบรัฐ เป็นการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยปรัชญาและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียนเน้นความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัตินอกตำราเรียนโดยใช้โครงการ โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ซึ่งแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนโดยใช้แนวคิดโคกหนองนาเป็นฐานและกระบวนการเรียนรู้นั้น ต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ เครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษา การดำเนินการหรือกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่ง Gann, C. & Carpenter, D. (2018) ได้ทำการวิจัย เรื่องกลยุทธการเรียนการสอนแบบ STEM ของผู้ปกครองระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกับนักเรียนโฮมสคูล ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองใช้กลยุทธการเรียนการสอนที่หลากหลายรวมถึงการสอนแบบรายบุคคลการเรียนรู้แบบเชี่ยวชาญการศึกษาด้วยตนเองการทำงานร่วมกันกับเพื่อนและผู้ใหญ่การประยุกต์ใช้และการเชื่อมต่อข้อมูล ซึ่งการจัดทำหลักสูตรควรคำนึงถึงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการจัดกระบวนการเรียนรู้ทุกชั้น ตอนเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนโดยอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาจากครอบครัวและชุมชนจำเป็นต้องมีความพร้อมและสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาไปด้วยกัน

2. ชุตนวัตกรรมจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ชุตนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ “ โคกหนองนา โมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา ” มี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1. สาระสำคัญ 2. ตัวชี้วัด 3. สาระการเรียนรู้ 4. สาระการเรียนรู้บูรณาการ 5. จุดประสงค์ฐานสมรรถนะ 6. กิจกรรมการเรียนการสอน 7. สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8. การวัดผลและประเมินผล มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วย 9 แผนจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง 2) การปลูกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมล็ด 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันนาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา ที่มีความเหมาะสมตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้พัฒนาแผนการเรียนรู้ สามารถนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งผลการ

จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สามารถสรุปอภิปรายผลเรียงลำดับตามระดับการศึกษาได้ ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถยกตัวอย่างพืชผักชนิดต่าง ๆ ได้บอกขั้นตอนในการปลูกพืชผักได้ สามารถเตรียมดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างถูกวิธีสามารถใช้อุปกรณ์ในการทำเกษตร และเครื่องมือในการทำงานอย่างปลอดภัย เห็นความสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในงานเกษตร และมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพืชของตนเอง ขณะเดียวกันนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการเป็นอย่างดี แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป สามารถบอกวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าได้ บอกข้อดีของการปลูกผักลอยฟ้าได้ สามารถเตรียมดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างถูกวิธีสามารถใช้อุปกรณ์ในการทำเกษตร และเครื่องมือในการทำงานอย่างปลอดภัย (P) มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ มีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพืชของตนเอง แสดงว่าแผนการเรียนรู้ การปลูกผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป สามารถบอกประเภทของผักปลอดสารพิษได้ เลือกพันธุ์พืชผักชนิดต่าง ๆ ที่จะปลูกใน 1 หลุม 1 เมนูได้ อธิบายการเตรียมดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ สามารถวาดภาพออกแบบแปลง 1 หลุม 1 เมนู ของตนเองได้ และ เห็นประโยชน์ของผักปลอดสารพิษ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมนู มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป สามารถบอกลักษณะของปุ๋ยหมักได้ อธิบายวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการทำปุ๋ยหมักได้ สามารถเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของปุ๋ยหมักได้ สามารถทำปุ๋ยหมักจากก้อนเชื้อเห็ดเก่าได้ และให้ความสนใจในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี แสดงว่าแผนการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไปสามารถอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการปลูกมะนาวได้ สามารถบอกข้อดีของการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ สามารถวาดภาพการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ตามและมีความรับผิดชอบต่อบทเรียนที่ได้รับมอบหมาย แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป สามารถยกตัวอย่างไม้ผลที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละพื้นที่ได้ มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชไม้ผลชนิดต่าง ๆ สามารถใช้อุปกรณ์ในการ ทำงานเกษตรได้อย่างปลอดภัย สามารถใส่ปุ๋ยและกำจัดพืช รวมถึงดูแลรักษาต้นไม้ได้อย่างถูกวิธี และมีความรับผิดชอบต่อบทเรียนที่ได้รับมอบหมาย แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนมีความรู้เรื่องการทำนาข้าวอินทรีย์ สามารถอธิบายกระบวนการเทคนิคในการปลูกข้าว และวิธีการบำรุงดิน ข้าวได้ สามารถสำรวจพื้นที่แปลงนาและวาดภาพประกอบได้ (P) และมีความอดทนต่อการทำงาน แสดงว่าแผนการเรียนรู้ คนรักแม่โพสพมีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไปและ นักเรียนอธิบายหลักการทำหัวคั่นนาทองคำ สามารถจับคู่คำศัพท์กับภาพได้ถูกต้อง สามารถวาดภาพพืชชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกในพื้นที่หัวคั่นนาทองคำได้ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงว่าแผนการเรียนรู้แผนการเรียนรู้หัวคั่นนาทองคำ มีความเหมาะสม

และสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป รวมถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโคก หนอง นาสามารถวาดภาพโคกหนองนา ของตนเองตามจินตนาการพร้อมทั้งนำเสนอได้ สามารถวาดภาพระบายสี วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานเกษตรได้ และมีความกล้าแสดงออก แสดงว่าแผนการเรียนรู้แผนการเรียนรู้หัว โคก หนอง นามีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถยกตัวอย่างพืชผักชนิดต่าง ๆ ได้บอกขั้นตอนในการ ปลูกพืชผักได้ สามารถเตรียมดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างถูกวิธีสามารถใช้ อุปกรณ์ในการทำเกษตร และเครื่องมือในการทำงานอย่างปลอดภัย เห็นความสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในงาน เกษตร และมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพืชของตนเอง ขณะเดียวกันนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมการเรียนการเป็นอย่างดี แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและ สามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าได้ บอกข้อดีของการปลูกผักลอยฟ้าได้ สามารถเตรียมดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ อย่างถูกวิธี สามารถใช้อุปกรณ์ในการทำเกษตร และเครื่องมือในการทำงานอย่างปลอดภัย (P) มีความ กระตือรือร้นในการทำงานและ มีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพืชของตนเอง แสดงว่าแผนการเรียนรู้การ ปลูกผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอก ประเภทของผักปลอดสารพิษได้ เลือกพันธุ์พืชผักชนิดต่าง ๆ ที่จะปลูกใน 1 หลุม 1 เมนูได้ อธิบายการเตรียม ดิน ปลูกผัก และดูแลรักษาพืช และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ สามารถวาดภาพออกแบบแปลง 1 หลุม 1เมนู ของ ตนเองได้ และ เห็นประโยชน์ของผักปลอดสารพิษ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมนู มีความเหมาะสม และสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกลักษณะของปุ๋ยหมักได้ อธิบาย วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการทำปุ๋ยหมักได้ สามารถเขียนแผนผังความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของปุ๋ยหมักได้ สามารถทำปุ๋ยหมักจากก้อนเชื้อเห็ดเก่าได้ และให้ความสนใจในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี แสดงว่าแผนการ เรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไปนักเรียนสามารถ อธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการปลูกมะนาวได้ สามารถบอกข้อดีของการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ สามารถวาดภาพการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ตามและมีความรับผิดชอบต่องานที่ดีรับมอบหมาย แสดงว่า แผนการเรียนรู้การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอน ต่อไป นักเรียนสามารถยกตัวอย่างไม้ผลที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละพื้นที่ได้ มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์พืชไม้ผลชนิด ต่าง ๆ สามารถใช้อุปกรณ์ในการ ทำงานเกษตรได้อย่างปลอดภัย สามารถใส่ปุ๋ยและกำจัดพืช รวมถึงดูแล รักษาต้นไม้ได้อย่างถูกวิธี และมีความรับผิดชอบต่องานที่ดีรับมอบหมาย แสดงว่า แผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนมีความรู้เรื่องการ ทำนาข้าวอินทรีย์ สามารถอธิบายกระบวนการเทคนิคในการปลูกข้าว และวิธีการบำรุงดิน ข้าวได้ สามารถ สำรวจพื้นที่แปลงนาและวาดภาพประกอบได้ (P) และมีความอดทนต่อการทำงาน แสดงว่า แผนการเรียนรู้คน รักแม่โพสพ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนอธิบายหลักการ

ทำห้วคั่นนาทองคำ สามารถจับคู่คำศัพท์กับภาพได้ถูกต้อง สามารถวาดภาพพืชชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกในพื้นที่ห้วคั่นนาทองคำได้ และ มีความกระตือรือร้นในการทำงานแสดงว่า แผนการเรียนรู้ห้วคั่นนาทองคำ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไปและ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโคกหนอง นาสามารถวาดภาพโคกหนองนา ของตนเองตามจินตนาการพร้อมทั้งนำเสนอได้ สามารถวาดภาพระบายสีวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานเกษตรได้ และมีความกล้าแสดงออก (A) แสดงว่า ผ่านการเรียนรู้โคกหนอง นา มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเตรียมดินปลูกและเตรียมดินปลูกได้ถูกต้องตามขั้นตอน อธิบายวิธีการปลูกผักสวนครัวและปลูกผักสวนครัวได้ถูกต้องตามขั้นตอนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว และทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักลอยฟ้าและปลูกผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าและดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักลอยฟ้า นักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถออกแบบ 1 หลุม 1 เมนู และปลูกผักตามที่ออกแบบได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถบอกเกี่ยวประเภทและประโยชน์ของผักปลอดสารพิษและสามารถปลูกผักแบบปลอดสารพิษได้ถูกต้องตามขั้นตอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักตามเมนูที่ชอบ นักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมนู มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำปุ๋ยหมักและทำปุ๋ยหมักได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถบอกข้อดีและประโยชน์ของปุ๋ยหมักและสามารถกำจัดเศษใบไม้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ นักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์และปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน อธิบายวิธีการดูแลรักษาด้านมะนาวและดูแลรักษาด้านมะนาวได้ถูกต้องตามขั้นตอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ ทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกไม้ผลและสามารถปลูกไม้ผลได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาไม้ผลและดูแลรักษาไม้ผลที่ปลูกได้ถูกต้อง นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ไม้ผล ทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไป

พิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและความสำคัญของแมโพสไฟด์ สามารถอธิบายวิธีการทำนาข้าวอินทรีย์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถทำกระถางต้นไม้จากฟางข้าวได้ นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข้าวแสดงว่า แผนการเรียนรู้คุณรักษ์แมโพสไฟด์มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป . นักเรียนอธิบายหลักการทำหัวคั่นนาทองคำ สามารถจับคู่ คำศัพท์กับภาพได้ถูกต้อง สามารถวาดภาพพืชชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกในพื้นที่หัวคั่นนาทองคำได้ และนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานแสดงว่า แผนการเรียนรู้หัวคั่นนาทองคำมีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป และ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโคก หนอง นาสามารถวาดภาพ โคกหนองนา ของตนเองตามจินตนาการพร้อมทั้งนำเสนอได้ สามารถวาดภาพระบายสีวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานเกษตรได้ และมีความกล้าแสดงออก แสดงว่าแผนการเรียนรู้โคก หนอง นามีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

4. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเตรียมดินปลูกและเตรียมดินปลูกได้ ถูกต้องตามขั้นตอน สามารถอธิบายวิธีการปลูกผักสวนครัวและปลูกผักสวนครัวได้ถูกต้องตามขั้นตอน เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักลอยฟ้าและปลูก ผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าและดูแลรักษาสวน ผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักลอยฟ้า ทำงานบรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูก ผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถออกแบบ 1 หลุม 1 เมนู และปลูกผักตามที่ออกแบบได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกเกี่ยวประเภทและ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษและสามารถปลูกผักแบบปลอดสารพิษได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็น คุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักตามเมนูที่ชอบ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบและซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมนู มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำปุ๋ยหมักและทำปุ๋ยหมักได้ ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกข้อดี และประโยชน์ของปุ๋ยหมักและสามารถกำจัดเศษใบไม้ได้เกิด ประโยชน์สูงสุด นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ และ นักเรียนทำงานบรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การทำปุ๋ย หมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการ ปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์และปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการ ดูแลรักษาด้านมะนาวและดูแลรักษาด้านมะนาวได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการ ปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน

รับผิดชอบ และซื่อสัตย์แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกไม้ผลและสามารถปลูกไม้ผลได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาไม้ผลและดูแลรักษาไม้ผลที่ปลูกได้ถูกต้อง นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ไม้ผลและนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและความสำคัญของแม่โพสพได้ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำนาข้าวอินทรีย์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถทำกระถางต้นไม้จากฟางข้าวได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข้าว(A) แสดงว่าแผนการเรียนรู้อนุรักษ์แม่โพสพ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายและแยกเกี่ยวกับปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างและการปลูกพืช 5 ระดับได้ นักเรียนอธิบายหลักการหว่านนาทองคำและสร้างแบบจำลองฝ่ายชะลอน้ำได้ นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่มีอย่างจำกัด และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้หว่านนาทองคำมีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายโคก หนอง นา และเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานเกษตรได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถออกแบบ โคก หนอง นา โมเดล ตามแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของโคกหนองนาโมเดล แสดงว่าแผนการเรียนรู้โคก หนอง นามีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

5. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเตรียมดินปลูกและเตรียมดินปลูกได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักสวนครัวและปลูกผักสวนครัวได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว และ นักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักลอยฟ้าและปลูกผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าและดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักลอยฟ้า และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถออกแบบ 1 หลุม 1 เมล็ด และปลูกผักตามทีออกแบบได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกเกี่ยวประเภทและประโยชน์ของผักปลอดสารพิษและสามารถปลูกผักแบบปลอดสารพิษได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักตามเมนูที่ชอบ และ นักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมล็ด มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำปุ๋ย

หมักและทำปุ๋ยหมักได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกข้อดี และประโยชน์ของปุ๋ยหมักและสามารถกำจัดเศษใบไม้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก แสดงว่า แผนการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกระนาดในท่อซีเมนต์และปลูกระนาดในท่อซีเมนต์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาต้นมะนาวและดูแลรักษาต้นมะนาวได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกระนาดในท่อซีเมนต์ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้การปลูกระนาดในท่อซีเมนต์ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกไม้ผลและสามารถปลูกไม้ผลได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาไม้ผลและดูแลรักษาไม้ผลที่ปลูกได้ถูกต้อง นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ไม้ผล และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและความสำคัญของแมโพสไฟต์ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำนาข้าวอินทรีย์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถทำกระถางต้นไม้จากฟางข้าวได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข้าว (A) แสดงว่า แผนการเรียนรู้คนรักแมโพสไฟต์มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายและแยกแยะเกี่ยวกับ ปลูกรำ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างและการปลูกพืช 5 ระดับได้ นักเรียนอธิบายหลักการหัวคันนาทองคำและสร้างแบบจำลองฝายชะลอน้ำได้ นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่มีอย่างจำกัดและนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้หัวคันนาทองคำมีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป และ นักเรียนสามารถอธิบายโคก หนอง นา และเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานเกษตรได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถออกแบบ โคก หนอง นา โมเดล ตามแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของโคกหนองนาโมเดล แสดงว่าแผนการเรียนรู้โคก หนอง นามีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

6. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลจากการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการเตรียมดินปลูกและเตรียมดินปลูกได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักสวนครัวและปลูกผักสวนครัวได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกผักลอยฟ้าและปลูกผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าและ

ดูแลรักษาสวนผักลอยฟ้าได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักลอยฟ้า และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกผักลอยฟ้า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถออกแบบ 1 หลุม 1 เมล็ด และปลูกผักตามที่ออกแบบได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกเกี่ยวประเภทและประโยชน์ของผักปลอดสารพิษและสามารถปลูกผักแบบปลอดสารพิษได้ถูกต้องตามขั้นตอนนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกผักตามเมนูที่ชอบ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้ 1 หลุม 1 เมล็ด มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำปุ๋ยหมักและทำปุ๋ยหมักได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถบอกข้อดี และประโยชน์ของปุ๋ยหมักและสามารถกำจัดเศษใบไม้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่าแผนการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์และปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาต้นมะนาวและดูแลรักษาต้นมะนาวได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์แสดงว่าแผนการเรียนรู้การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปลูกไม้ผลและสามารถปลูกไม้ผลได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลรักษาไม้ผลและดูแลรักษาไม้ผลที่ปลูกได้ถูกต้อง นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ไม้ผล และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถบอกความเป็นมาและความสำคัญของแม่โพสพได้ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการทำนาข้าวอินทรีย์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถทำกระถางต้นไม้จากฟางข้าวได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของข้าว แสดงว่าแผนการเรียนรู้คนรักแม่โพสพ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป นักเรียนสามารถอธิบายและแยกเกี่ยวกับ ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างและการปลูกพืช 5 ระดับได้ นักเรียนอธิบายหลักการหัวคันนาทองคำและสร้างแบบจำลองฝ่ายชะลอน้ำได้ นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่มีอย่างจำกัด และนักเรียนทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามขั้นตอน ด้วยความขยัน อดทน รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ แสดงว่า แผนการเรียนรู้หัวคันนาทองคำ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป และ นักเรียนสามารถอธิบายโคก หนอง นา และเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานเกษตรได้ถูกต้องตามขั้นตอน นักเรียนสามารถออกแบบ โคก หนอง นา โมเดล ตามแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์

ของโคกหนองนาโมเดล แสดงว่า แผนการเรียนรู้โคก หนอง นา มีความเหมาะสมและสามารถนำไปพิจารณาจัดการเรียนการสอนต่อไป

จากผลการทดลองใช้ชุดนวัตกรรม สามารถสรุปได้ว่า ชุดนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ “โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนระดับประถมศึกษา” ทั้ง 9 แผนจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง 2) การปลูกผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมนู 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันทาทองคำ และ 9) โคก หนอง นา จึงเป็นการส่งเสริมยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น เช่น พัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละระดับชั้น ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดจำแนก แยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบโดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตนเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน อย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษามีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยรวมทั้งภูมิปัญญาไทย และมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม แสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

4. ความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมของนักเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x} = 4.45$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.38$) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.92$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ($\bar{x} = 3.83$) ขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจของต่อแผนจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความสนใจต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการเรียนการสอนทฤษฎีและมีการปฏิบัติ เช่น ทำแปลงผัก ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกันนักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำการเกษตรอยู่บ้าง เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก จึงทำให้ในการจัดการเรียนการสอนในแผนนี้นักเรียนให้ความสนใจและมีความรู้สึกรู้สึกระตือรือร้นที่ได้เรียนเป็นอย่างมากเพราะผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่ประทับใจ คือ กิจกรรมลงปฏิบัติจริงในการทำแปลงผักสวนครัว ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์จริง ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเตรียมดิน การปรับสภาพดิน การบำรุงดิน การปลูกพืชผัก การดูแล รักษาการเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชผักชนิดต่าง ๆ ได้ทำแปลงปลูกผักสวนครัว และได้ฝึกทักษะในการทำการเกษตร ใช้อุปกรณ์สำหรับการทำการเกษตรแต่ละประเภท การได้ดูแลรักษาผัก ได้รับความรู้และทักษะการทำการเกษตร สามารถนำไปใช้ที่บ้านของตนเองได้ สอดคล้องกับ Aenhanjai, P. (2020). ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาทางเลือก

และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบองค์รวมฐานวิชาหมอบ้าน ๆ โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง :กรณีศึกษาโฮมสคูล วัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต 5 ด้าน ของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ จาก การสังเกตและการประเมินเพื่อการพัฒนา ผลจากการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรฯ ยังทำให้ผู้เรียน มีบทบาทในการช่วยเหลืองานชุมชน โดยได้รับผลสะท้อนตอบรับที่ดีจากชุมชน และชุมชนร้องขอให้เปิดระดับ ประถมศึกษาด้วย อย่างไรก็ตามสำหรับการจัดการศึกษาแบบบ้านเรียนยังพบปัญหาอุปสรรคอยู่มาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนวัดกรรมการจัดการเรียนรู้ มี 9 องค์ประกอบได้แก่ 1. สาระสำคัญ 2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด 3. สาระการเรียนรู้ 4. สาระการเรียนรู้บูรณาการ 5. จุดประสงค์ฐานสมรรถนะ 6. สาระการเรียนรู้ 7. กิจกรรมการเรียนรู้ 8. สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9. การวัดผลและประเมินผล มีผลการคำนวณได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง -0.80 - 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้มีความเหมาะสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยครอบคลุมระดับประถมศึกษาโดยใช้ โครงการ โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับ ครอบครัวของนักเรียนต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน โดยใช้แนวคิดโคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ยังไม่แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ภูมิปัญญา ชุมชนและทุนทางสังคมของครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและวางแผนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบครัว โดยใช้โครงการ โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้ ในระดับการศึกษาอื่น ๆ ต่อไป โดย อาจกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัย พบว่า ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง 2) การปลูก ผักลอยฟ้า 3) 1 หลุม 1 เมนู 4) การทำปุ๋ยหมัก 5) การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ 6) บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน 7) คนรักแม่โพสพ 8) หัวคันทองคำ และ 9) โคก หนอง นา มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้จัดการ เรียนรู้ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู นำชุดนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้นำไปบูรณาการกับวิถี ชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยสถานศึกษาและชุมชนร่วมกันสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยใช้โคกหนองนาเป็น ฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนจัดตั้งกลุ่มตามชื่อชุดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและส่งต่องานให้รุ่น น้อง โดยมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโคกหนองนา ผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง

4. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อชุดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้าน ด้านประโยชน์ที่ได้รับซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น สถานศึกษาควร จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากการ

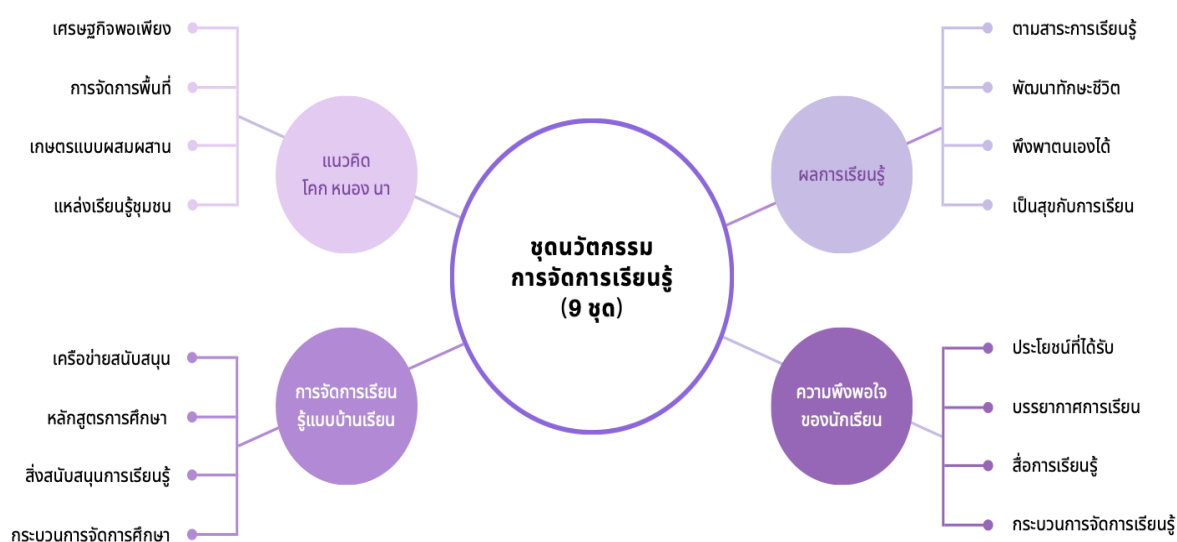

ปฏิบัติและเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้ว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมโคกหนองนาเพื่อเสริมสร้างความสุขของชุมชน
2. ผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดโคกหนองนากับทักษะชีวิตของนักเรียน
3. โคกหนองนาโมเดล : การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา/การศึกษา อื่น ๆ
4. การมีส่วนร่วมของครอบครัวกับการจัดการเรียนการสอนผ่านโคกหนองนาโมเดล
5. ผลการใช้ชุดกิจกรรมโคกหนองนาโมเดลกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน
6. การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้โคกหนองนาโมเดลเป็นฐาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 ชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนโดยใช้แนวคิด โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐาน

จากภาพดังกล่าวทำให้ทราบว่า ชุดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนโดยใช้แนวคิด โคก หนอง นา โมเดล เป็นฐานการเรียนรู้มีประเด็นสำคัญดังนี้:

1. การบูรณาการแนวคิดโคกหนองนาโมเดลเข้ากับการจัดการศึกษา: เป็นการบูรณาการแนวคิดการทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเองเข้ากับการจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียน ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่จะช่วยให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาทักษะชีวิตจริง นักเรียนสามารถเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดการเรียนรู้แบบบ้านเรียนที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทชุมชน: การเรียนแบบบ้านเรียน (Homeschooling) ที่นำแนวคิดโคกหนองนามาใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความพร้อมของครอบครัวและชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางสังคมของชุมชนมาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การพัฒนาชุดนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: ชุดนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้ มุ่งเน้นการบูรณาการทักษะการใช้ชีวิต เช่น การปลูกผัก การทำปุ๋ย และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง พร้อมกับการสร้างความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

4. แนวทางใหม่ในการวัดผลและประเมินผลในบ้านเรียน: งานวิจัยนี้เสนอแนวทางใหม่ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์ที่เน้นการประเมินความสามารถและทักษะชีวิตของนักเรียนจากการปฏิบัติงานจริง แทนการประเมินจากการสอบแบบทฤษฎีเพียงอย่างเดียว

5. ความพึงพอใจและผลลัพธ์จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโคกหนองนาโมเดล: นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแนวทางนี้มีระดับความพึงพอใจสูง ทั้งในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ และความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแนวคิดโคกหนองนาโมเดลสามารถสร้างความสุขและความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- สมจิตร ยิ่งยงดำรงฤทธิ์. (2551). การจัดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
- สุทธิลักษณ์ กันธิพันธ์ และคณะ. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ในศตวรรษที่ 21, *วารสารพิภพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 20(1). 247-265.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลาง. การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ 2542.
- รุจน์ เอ็งฉ้วน และคณะ. (2558). การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโฮมสคูล: กรณีศึกษาครอบครัวในภาคใต้, *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 13(2). 103-116
- Gann, C. & Carpenter. D. (2018). *STEM Teaching and Learning Strategies of High School Parents With Homeschool Students*, CUP Faculty Research. 26. https://digitalcommons.csp.edu/cup_commons_faculty/26.

Translates in Thai Reference

- Chalermchai, Y. & Chalermchai. U. (2000). *The Model and Development of Homeschooling in Thai Society*. Bangkok: Pimdee.
- Engchuang, R. (2015). Homeschooling Learning Process: A Case Study of Southern Thai Families. *Hatyai Academic Journal*, 13(2). 103-116. (In Thai)
- Kanthiphan, S. et al. (2022). A study of the conditions and guidelines for organizing basic education by families in the 21st century, *Pikul Journal, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 20(1). 247-265.
- Ministry of Education. (1999). *National Education Act B.E. 2542 (1999)*. Retrieved from [https://www.bic.moe.go.th/images/stories/Porobor._2542\(In Thai\)](https://www.bic.moe.go.th/images/stories/Porobor._2542(In Thai))
- Ministry of Education. (2008). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (2008)*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. (In Thai)
- Nakornthap, A. (2000). *Homeschooling: International experiences*. Bangkok: Seven Printing Group. (In Thai)
- Yingyongdumrongrit. (2008). *Learning Process Management of Home School Group According to The National Education Act B.E.2542*, (In Thai)

